

Editorial — Editoriaal

In memoriam

A.J. Silberstein

1940-1979

Pour ceux qui ont eu le privilège de connaître Armand Silberstein, la nouvelle de sa disparition fut accueillie avec un mélange d'incrédulité et de consternation. Et pourtant, un accident de roulage nous avait enlevé le 28 août 1979 cet ami de tous, ce médecin à la fois consciencieux et efficace dont la carrière brillante témoignait d'une recherche constante de sa vocation, et cet homme de science dont les premiers travaux avaient fait prévoir une carrière brillante.

Les réactions furent immédiates, et nous vinrent de partout : de ses maîtres et de ses amis, même de Polynésie où un bref séjour l'avait fait remarquer et aimer. Surtout, touchante d'émotion et de simplicité fut la réaction du personnel de l'Institut : « nous perdons quelqu'un que tout le monde aimait ! ».

La trop courte carrière d'Armand Silberstein a été aussi variée que son attrayante personnalité. Né à Anvers quelques mois avant l'invasion de la Belgique, il ne dut connaître que très peu ses parents, pris dans la tourmente d'où son père ne revint pas. Il fut d'abord recueilli par une mère adoptive, puis retrouve sa vraie mère à la fin de la guerre. Il fit ses études à l'Université Libre de Bruxelles pour s'intéresser ensuite à la chirurgie. Poussé peut-être déjà par son goût de l'aventure et du soleil tropical, il ira apprendre son nouveau métier à Puerto Rico, dans le Texas et aux Iles Hawaii. Il ne cherchera pas à échapper au service militaire et nous le retrouvons comme officier de réserve dans l'armée belge. Il en était fier et ne dédaignait d'ailleurs pas, plus tard, lorsqu'il travaillait à l'Institut, de venir au laboratoire en uniforme lorsqu'il effectuait des périodes de rappel sous les armes.

Il partit ensuite pour Odienné en Côte d'Ivoire, comme chirurgien, engagé dans le cadre de la coopération belge. Non content d'y travailler à la perfection, il s'y intéresse à tout, et revient après quelques années avec suffisamment de données et de matériel iconographique pour rédiger plusieurs excellents articles pour nos Annales.

Et puis, le Docteur Silberstein devint entomologue. Son maître, le Professeur Fain, l'avait d'ailleurs déjà précédé dans ce cheminement de la médecine pratique au laboratoire. Rattaché à l'Institut de Médecine Tropicale en 1976, il s'en fut étudier sous la direction du Professeur Mouchet à l'ORSTOM. Son intelligence et son enthousiasme scientifique lui valurent les mentions les plus élogieuses. Il se forgea de solides amitiés, en France et en Côte d'Ivoire. Revenu à l'Institut, il se lance dans une direction toute d'avant-garde : la taxonomie par l'étude des iso-enzymes. Le chirurgien qu'il était s'appliqua aux techniques de l'électrophorèse, s'introduisant gentiment au laboratoire d'Hématologie d'abord, organisant son propre petit laboratoire sous les combles de l'Institut ensuite. Son enthousiasme à venir relater ses progrès dans ces techniques si nouvelles pour lui était presque touchant.

Les techniques une fois mises au point, il partit pour Papeete afin d'y attaquer la taxonomie des *Aedes*. Il en revint après quelques mois pour présenter à la Société de Médecine Tropicale le résultat de ces travaux, très à l'aise dans une science qu'il dominait déjà parfaitement. Son étude fut d'ailleurs retenue par le comité chargé de la sélection du meilleur article, à couronner du Prix Broden-Rodhain de notre Société.

Comme si cette activité scientifique intense ne lui suffisait pas, il se chargea d'une grande partie des cours pratiques de parasitologie. Le sérieux de son enseignement adapté à la pratique qu'il connaissait bien, le brillant de ses exposés et sa gentillesse à aider les étudiants en faisaient une des figures populaires de l'Institut.

Et puis surtout, le Docteur Silberstein accepta la tâche ingrate de rédacteur de nos Annales. Il s'y mit avec l'enthousiasme qu'il mettait dans tout ce qu'il faisait. Ses connaissances encyclopédiques et sa maîtrise de plusieurs langues lui permettaient de jouer avec les problèmes souvent difficiles et délicats qui se posent pour l'éditeur d'une revue scientifique.

Malgré toutes ces charges et l'essor prodigieux que prenait sa carrière scientifique, Armand Silberstein est toujours resté simple, profondément humain et médecin au fond de son cœur.

Peu de personnes savaient combien il affectionnait revoir les devoirs de ses enfants. S'il n'était pas disponible certains soirs, c'était pour être avec eux.

L'Institut et la Société Belge de Médecine Tropicale perdent en Armand Silberstein un grand espoir, et une personne fascinante. Puisse le souvenir de sa prestigieuse personnalité, et la sympathie de tous ses amis, contribuer à consoler son épouse et ses enfants. Puisse la fierté de l'avoir comme père ou comme époux, les accompagner et les guider dans la vie.

* * *

Bij hen die het voorrecht hadden Dr Silberstein te kennen, werd het nieuws van zijn overlijden met ongeloof en verbijstering ontvangen. Toch is het droeve waarheid : op 28 augustus 1979 heeft een jammerlijk verkeersongeval hem uit ons midden weggerukt, deze vriend van ons allen, deze plicht- en doelbewuste arts wiens prachtige loopbaan getuigt van een onophoudelijk streven naar volmaking, deze wetenschappelijke navorsers wiens eerste resultaten voorbode waren van een even schitterend vervolg van zijn carrière.

Blijken van medeleven werden ogenblikkelijk en van overal ontvangen : van zijn leermeesters en van zijn vrienden, zelfs uit Polynesië waar een kort verblijf hem reeds geliefd had gemaakt. De reactie van het personeel van het Instituut was, bovenal, ontroerend in zijn eenvoud en openhartigheid : « wij verliezen iemand die bij iedereen enorm graag gezien was ! ».

De te korte levensloop van Armand Silberstein was even gevarieerd als zijn bijzonder innemende persoonlijkheid. Geboren te Antwerpen enkele maanden voor de invasie van België, kende hij slechts kort zijn ouders die in de verschrikking werden gedreven, waaruit zijn vader niet zou terugkeren. Hij werd opgenomen door een adoptie-moeder, vooraleer bij het einde van de oorlog zijn echte moeder terug te vinden. Zijn studies volbracht hij aan de Vrije Universiteit te Brussel om zich nadien toe te leggen op de chirurgie. Wellicht reeds gedreven door zijn zucht naar avontuur en de verlokkingen van de tropische zon, gaat hij zijn nieuwe vak leren in Puerto Rico, in Texas en op de Hawaii eilanden. Hij onttrekt zich niet aan de militaire dienst en wordt reserve-officier bij het Belgisch leger. Hij was daar trots op en schroomde zich niet, later wanneer hij op het Instituut werkte, om in uniform naar het laboratorium te komen wanneer hij voor enige tijd terug onder de wapens werd geroepen.

Dan vertrekt hij naar Odienné in de Ivoorkust, als chirurg in het kader van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Het volstaat hem niet zijn taak daar tot in de perfectie uit te voeren, hij stelt tevens belang in allerlei andere zaken, zodanig dat hij na enkele jaren weerkeert met voldoende gegevens en iconografisch materiaal om meerdere uitstekende bijdragen aan onze Annales te leveren.

En vervolgens wordt Dokter Silberstein entomoloog. Zijn leermeester, Professor Fain, was hem trouwens reeds voorgegaan in deze omschakeling van praktijk tot laboratorium. In 1976 wordt hij verbonden aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde en gaat al dadelijk studeren onder de leiding van Professor Mouchet aan de ORSTOM. Door zijn intelligentie en zijn wetenschappelijke geestdrift behaalt hij bijzonder vleiende vermeldingen. In Frankrijk en in Ivoorkust worden vanzelfsprekend hechte vriendschapsbanden gesmeed. Teruggekeerd op het Instituut lanceert hij zich in een avant-garde richting : de taxonomie b.m.v. de studie der iso-enzymen. De voormalige chirurg maakt zich de technieken van de elektroforese eigen, eerst door omzichtig van het laboratorium van Hematologie gebruik te maken, later door zijn eigen kleine laboratorium in te richten in een zoldervertrekje van het Instituut. Zijn enthousiasme bij het uiteenzetten van zijn vooruitgang in deze voor hem zo nieuwe technieken was bijna roerend.

Eens de technieken uitgewerkt, vertrekt hij naar Papeete om er de taxonomie van de *Aedes* aan te pakken. Enkele maanden later legt hij bij de Belgische Vereniging voor Tropische Geneeskunde de resultaten van deze

studies voor, reeds biezonder op zijn gemak in deze tak van de wetenschap die hij volkomen beheerste. Zijn bijdrage werd trouwens geciteerd door de Commissie die het beste artikel moet uitkiezen dat in aanmerking komt voor de Prijs Broden-Rodhain van onze Vereniging.

Alsof deze intense wetenschappelijke activiteit hem nog niet volstond, nam hij een groot deel van het praktisch onderwijs in de parasitologie op zich. De ernst waarmee hij deze taak waarnam, zijn op de praktijk gerichte kennisoverdracht, het gehalte van zijn lessen en zijn vriendelijke hulpzaamheid voor de studenten, maakten hem tot één van de populaire figuren van het Instituut.

Dokter Silberstein aanvaardde bovendien de ondankbare taak van redacteur van onze Annales. Zoals bij alles wat hij ondernam, was ook hier zijn enthousiasme groot. De vaak moeilijke en delikate problemen die zich stellen voor de editor van een wetenschappelijk tijdschrift, wist hij met zijn encyclopedische talenten en zijn kennis van verscheidene talen, vlot en tot ieders tevredenheid op te lossen.

Niettegenstaande al deze verantwoordelijkheden en de buitengewone vlucht die zijn wetenschappelijke carrière had genomen, is Armand Silberstein steeds de eenvoud zelve gebleven, diep-menselijk en arts in 't binnenste van zijn hart.

Weinigen weten hoezeer hij ervan hield de huiswerken van zijn kinderen na te kijken. Als hij al eens 's avonds niet beschikbaar kon zijn, was het om temidden van dezijnen te vertoeven.

Het Instituut en de Belgische Vereniging voor Tropische Geneeskunde verliezen in Armand Silberstein een veelbelovend medewerker en een fascinerend mens. Moge de herinnering aan zijn indrukwekkende persoonlijkheid en het medeleven van al zijn vrienden een troost zijn voor zijn vrouw en kinderen. Moge de trots, hem als vader en als echtgenoot te hebben, hen vergezellen en leiden in het leven.